

Obsah/ Contents

Prolog/ Prologue	9
Část první/ Part one	
O litých bronzech na Moravě v období před vznikem velkomoravského státu	
About cast bronze items in Moravia before the formation of the Great Moravian state	
Co jsou lité bronzы	13
What is cast bronze	
I. O litých bronzech předvelkomoravského období na uherskohradištsku	16
I. About cast bronze items of the pre-Great Moravian period in the Uherské Hradiště region	
1. O objevech v Uherském Hradišti na Mariánském náměstí	17
1. About finds in Uherské Hradiště at Mariánské Square	
2. O nálezích z Mariánského náměstí	21
2. About finds from Mariánské Square	
2. 1. Lité bronzové háčkovité ostruhy	21
2. 1. Cast bronze spurs with hooks	
2. 1. 1. Popis a první vyhodnocení ostruh	22
2. 1. 1. Description and first evaluation of spurs	
2. 1. 2. Ostruhy – nové interpretace	23
2. 1. 2. The spurs – new interpretations	
2. 2. K problému výroby litých bronzových háčkovitých ostruh na půdě Uherského Hradiště	24
2. 2. On the question of production of cast bronze spurs with hooks on the territory of Uherské Hradiště	
2. 3. Litá bronzová kování opasků	28
2. 3. Cast bronze belt-mounts	
2. 3. 1. Polovina nákončí hlavního řemene	28
2. 3. 1. Half of a belt-end of the main belt	
2. 3. 2. Ozdobné kování srdcovitého tvaru	30
2. 3. 2. Heart-shaped decorative mounts	
2. 4. Keramika	33
2. 4. Pottery	
2. 4. 1. Keramické nálezy z objektu „M“	34
2. 4. 1. Pottery finds from feature “M”	
2. 4. 2. Vyhodnocení keramiky z objektu „M“	35
2. 4. 2. Evaluation of pottery from feature “M”	
3. O významu litých bronzů z Mariánského náměstí pro poznání vývoje staroměstsko-uherskohradištské aglomerace doby předvelkomoravské	39
3. About the significance of cast bronze items from Mariánské Square for learning about the development of the Staré Město-Uherské Hradiště agglomeration of the pre-Great Moravian period	
II. O litých bronzích předvelkomoravského období na Moravě	41
II. About cast bronze items of the pre-Great Moravian period in Moravia	
1. O litých bronzích na sídlisťích a hradiskách	42
1. Cast bronze items at settlements and ringwalls	
1. 1. Mikulčice	43
1. 1. Mikulčice	

1. 2.	Olomouc „Povel“	48
1. 2.	Olomouc “Povel”	
1. 3.	Další naleziště s litými bronzý na Moravě	50
1. 3.	Other find spots with cast bronze items in Moravia	
2.	O litých bronzech na pohřebištích	53
2.	About cast bronze items at burial grounds	
2. 1.	Mikulčice	54
2. 1.	Mikulčice	
2. 2.	Mutěnice	58
2. 2.	Mutěnice	
2. 3.	Břeclav-Pohansko	59
2. 3.	Břeclav-Pohansko	
2. 4.	Modrá u Velehradu	61
2. 4.	Modrá near Velehrad	
2. 5.	Staré Město	64
2. 5.	Staré Město	
2. 6.	Dolní Dunajovice a Hevlín	70
2. 6.	Dolní Dunajovice and Hevlín	
2. 7.	Hluk	73
2. 7.	Hluk	
3.	O litých bronzech v depotech	77
3.	Cast bronze items in hoards	
3. 1.	Depoty ze slovenského Pomoraví	77
3. 1.	Hoard from the Slovak Morava river basin	
3. 2.	Depoty z území Moravy	79
3. 2.	Hoard from Moravia	
III.	O litých bronzech předvelkomoravského období – otázky, úvahy, hypotézy	85
III.	On cast bronze items of the pre Great Moravian period – questions, reflections, and opinions	
1.	O opascích	85
1.	Belts	
2.	O ostruhách s háčky	92
2.	Hooked spurs	

Část druhá/ Part 2

O zlatu Velké Moravy

About Great Moravian Jewellery

Co je šperk Velké Moravy	99
What is jewellery of Great Moravia	
I. O importhtech z Byzance a Orientu a o výrobciích starých Moravanů	99
I. About Byzantine and Oriental imports and products of old Moravians	
1. O badatelích a jejich názorech	100
1. About researchers and their opinions	
2. O prvních dokladech výroby	106
2. About first evidence of production	
II. O výrobě velkomoravských šperků ve Starém Městě „Na Dvorku“	108
II. About the production of Great Moravian jewellery at Staré Město “Na Dvorku”	

1. O lokalitě	109
1. About the site	
2. O metodě a cílech archeologických výzkumů	112
2. About method and objectives of archaeological research	
3. Popis objektu XIII/98-09 a pokus o rekonstrukci jeho nadzemní části	114
3. A description of feature XIII/98-09 and an attempt to reconstruct its aboveground parts	
4. O nálezech z objektu XIII/98-09 dokládajících kovolitectví	119
4. About finds from feature XIII/98-09 showing metal casting	
4. 1. Výrobní nádoby – tyglíky	119
4. 1. Production containers – crucibles	
4. 2. Keramika s nataveninami kovů	125
4. 2. Pottery with metal melts	
4. 3. Keramická dyzna – náustek dmýchacího měchu	132
4. 3. Ceramic nozzle – bellows mouthpiece	
4. 4. Slitky barevných kovů	134
4. 4. Non-ferrous casts	
4. 5. Lité bronzové kování	134
4. 5. Cast bronze mount	
5. O nálezech z objektu XIII/98-09 dokládajících kovotepectví	138
5. About finds from feature XIII/98-09 substantiating metalsmithing	
5. 1. Těpaný proužek bronzu	138
5. 1. Hammered bronze strip	
5. 2. Stříhané kousky plechu z barevných kovů	140
5. 2. Cut pieces of non-ferrous sheet metal	
5. 3. Parohová podložka s důlky se stopami zlata a stříbra	143
5. 3. An antler pad with hollows bearing traces of gold and silver	
5. 4. Shluk drátků a plíšků ze slitiny zlata, mědi a stříbra	152
5. 4. A cluster of wires and small pieces of sheet metal, made from gold, copper, and silver alloy	
6. O dalších nálezech z objektu XIII/98-09 dokládajících výrobní činnost a o keramice	156
6. About other finds from feature XIII/98-09 substantiating production activity and about pottery	
6. 1. Předměty ze železa, kosti, parohu, skla a zlomky silně přepálené keramiky	156
6. 1. Items of iron, bone, antler, glass and fragments of heavily burnt pottery	
6. 2. Keramika	161
6. 2. Pottery	
7. O objektu XIII/98-09 jako klenotnické dílně	165
7. About feature XIII/98-09 as a jewellery workshop	
8. O chronologii klenotnické dílny XIII/98-09	167
8. About the chronology of jewellery workshop XIII/98-09	
9. O špercích z pohřebiště ve Starém Městě „Na Valách“, které mohly být zhotoveny v klenotnické dílně XIII/98-09	174
9. About jewellery from the “Na Valách” burial ground in Staré Město that could have been produced in the jewellery workshop XIII/98-09	
9. 1. Zlatá a stříbrná surovina jako součást hrobové výbavy	175
9. 1. Gold and silver raw material as part of grave goods	
9. 2. Šperky ze zlata a stříbra hotovené pomocí jamkovice	180
9. 2. Gold and silver jewellery made with the help of a dapping block	
9. 2. 1. Gombíky	182
9. 2. 1. Buttons	
9. 2. 2. Náušnice	186
9. 2. 2. Earrings	
9. 2. 3. Prsteny, kovové korály, lunice a nákončí opasku	192
9. 2. 3. Rings, metal beads, lunulae, and belt-ends	
9. 3. Další šperky a předměty z drahých a barevných kovů	194
9. 3. Other jewellery and items made of precious and non-ferrous metals	

10. O hrobech a špercích starší fáze pohřebiště „Na Valách“	195
10. About graves and jewellery items of the earlier phase of the “Na Valách” burial ground	
10. 1. Hroby a šperky staršího velkomoravského horizontu podle některých zástupců mladší generace badatelů	196
10. 1. Graves and jewellery items of the earlier Great Moravian horizon according to some representatives of younger generation	
10. 2. Chronologická kritéria pohřebiště „Na Valách“	203
10. 2. Chronological criteria of the “Na Valách” burial ground	
10. 2. 1. Periodizace pohřebiště a doba vzniku kostela	203
10. 2. 1. Periodization of the burial ground and the time of the church's origin	
10. 2. 2. Stavební artefakty jako součást výplně hrobových jam	205
10. 2. 2. Construction relicts as a component of grave pit fillings	
10. 2. 3. Délka funkčnosti šperků před uložením do hrobu	210
10. 2. 3. Period of functionality of jewellery items before their deposition in graves	
10. 2. 4. Předvelkomoravské okrasy cizí provenience a problém jejich datování	217
10. 2. 4. Pre-Great Moravian adornments of foreign provenance and the problem of their dating	
10. 2. 5. K problematice hloubky hrobových jam	221
10. 2. 5. About the issue of grave pit depth	
10. 3. Hroby a šperky veligradského typu z doby před výstavbou kostela	223
10. 3. Graves with Veligrad-type jewellery from before the construction of the church	
III. O špercích velkomoravských žen a jejich výrobě v klenotnickém okrsku ve Starém Městě „Na Dvorku“ – otázky, úvahy, hypotézy	241
III. About the jewellery of Great Moravian women and about its production in the Staré Město “Na Dvorku” jewellery district – questions, considerations and hypotheses	
1. O hrobech a špercích	242
1. About graves and jewellery	
2. O významu zlatnické dílny	251
2. About the importance of jewellery workshop	
Epilog/ Epilogue	254
Seznam použité literatury/ Bibliography	256
Slovo o autorovi/ About the author	278